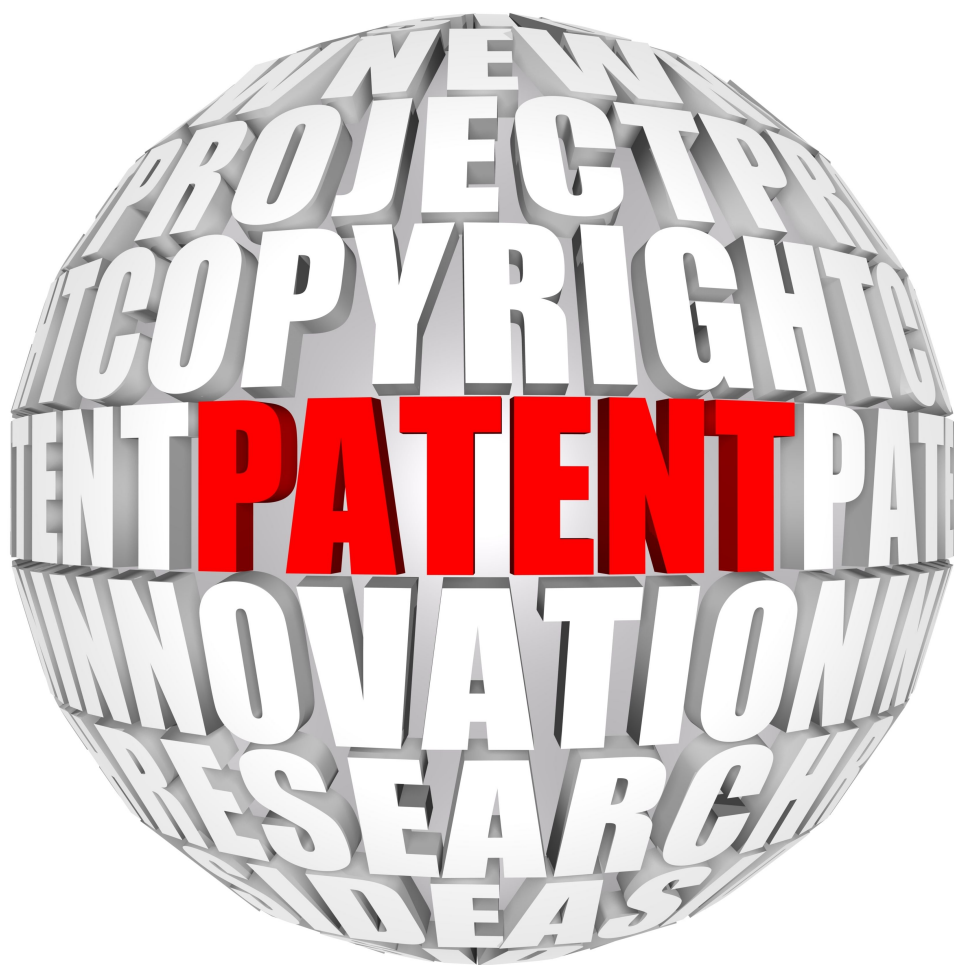

**Julkisen sektorin auttajaorganisaatioiden
rooli pk-yritysten kehittämisessä**

BOAT-hanke

Kari Stenman & Juhani Talvela

KYAMK

University of Applied Sciences

Julkisen sektorin auttajaorganisaatioiden rooli pk-yritysten kehittämisessä

BOAT-hanke

Kari Stenman
Juhani Talvela

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

KOTKA 2014

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULUN JULKAISUJA

SARJA B. TUTKIMUKSIA JA RAPORTTEJA NRO 122

© Tekijä(t) ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Kannen ulkoasu: Mainostoimisto Nitro ID

Taitto- ja paino: Tammerprint Oy

ISBN: 978-952-306-054-8 (NID.)

ISBN: 978-952-306-055-5 (PDF)

ISSN:1239-9094

ISSN: 1797-5972 (PDF)

julkaisut@xamk.fi

SISÄLLYS

1. BOAT- HANKE	4
2. JOHDANTO	5
3. AUTTAJA ORGANISAATIOIDEN ROOLI PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISESSÄ	6
4. IMMATERIAALISETOIKEUDET	7
5. JULKISEN SEKTORIN AUTTAJAORGANISAATIOIDEN HAASTATTELUT	14
5.1 Haastatteluiden tulokset	15
LÄHTEET	16

I. BOAT- HANKE

Korkeakoulujen ja yritysten verkottunut yhteistyö Itämeren alueen maissa -hanke (BOAT) painottuu Itämeren alueen maiden teknologiateollisuuteen, jonka merkitys sekä Suomessa että muissa alueen maissa on merkittävä työllisyyden ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kehittämisen näkökulmasta. Hankkeen avulla pyritään saamaan aikaan toimenpiteitä, joilla edistetään yrittäjyyttä ja pk-yritysten innovaatiotoimintaa ja kansainvälistymistä.

Hankkeen toimenpiteinä mm. kootaan Itämeren alueen valtioista hyväksi koettuja alueellisia (korkeakoulu-yritys) yhteistyömalleja ja levitetään näistä tietoa hankkeen toiminta-alueella. Hankkeella tavoitellaan sellaisen kansainvälisen yhteistyöverkoston aikaansaamista ja vahvistamista, joka etenkin Itämeren alueella muodostaa kattavan innovaatiotoiminnan ja kansainvälistymisen yhteistyöverkoston.

Hankkeen tuloksena saadaan aikaan suomalaisille yrityksille, julkisen sektorin organisaatioille ja korkeakouluille sellainen kansainvälinen verkostoitunut innovaatioympäristö, joka sisältää toimivat osallistumisen foorumit, käyttökelpoiset tiedon kanavat, tehokkaat innovaatiojärjestelmät ja jossa osallistujilla on innostunut ja aktiivinen toimintatapa sekä toimivat henkilösuhteet.

Hankkeen koordinaattorina toimii Hämeen ammattikorkeakoulu (HAMK). Osatoteuttajina (partnereina) ovat Kymenlaakson ammattikorkeakoulun lisäksi Laurea -ammattikorkeakoulu sekä Turun ammattikorkeakoulu. Hankkeen toteutus ajoittuu kolmelle vuodelle 1.1.2012–30.6.2014.

2. JOHDANTO

Monet yritykset perustuvat jonkin kuningasajatuksen varaan. Tästä voi kasvaa merkityksellisiä sisältöjä ja lisäarvoja niin yritykselle kuin kuluttajalle. Luovuus eli kyky tuottaa ideoita ja jalostaa niistä innovaatioita on äärimmäisen tärkeää tuottavalle liiketoiminnalle. Kilpailuetua voidaan kasvattaa yrittäjien ja yritysten henkisestä pääomasta. Tämän pääoman kärkenä ovat uudet ideat, keksinnöt ja innovatiiviset avaukset. Kilpailuedun luominen ei yksistään riitä, vaan yrityksestä pitäisi löytyä taitoa hankkia niiden suojaamiseksi aineettomia oikeuksia eli IPR:ää. Suojaamisen myötä aineettomista lisäarvoista tulee yrityksen aineetonta omaisuutta. Mikäli yrityksestä ei löydy osaamista ideoittensa suojaamiseksi, sitä täytyy etsiä muualta eli joko alan kaupallisilta toimijoilta tai julkisen sektorin auttajaorganisaatioilta.

3. AUTTAJA ORGANISAATIOIDEN ROOLI PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISESSÄ

BOAT - hankkeessa Kymenlaakson ammattikorkeakoulu yhtenä toimenpiteenä oli toteuttaa tutkimus julkisen sektorin auttajaorganisaatioiden roolista pk-yritysten kehittämisessä. Teknolohiateollisuusyritysten tuotteet ja palvelut oletettavasti perustuvat korkeaan osaamiseen, keksintöihin ja innovaatioihin. Tutkimus oli rajattu suomalaisissa julkisen sektorin auttajaorganisaatioissa vallitsevan immateriaalioikeuksien ymmärtämisen, osaamisen ja käyttämisen tarkasteluun. Tutkimuksella haettiin vastausta kysymykseen: ”Mikä on julkisen sektorin auttajaorganisaatioiden rooli teknolohiateollisuuden pk-yritysten IPR valmiuksien kehittämisessä ja miten sitä tulisi muuttaa?”

4. IMMATERIAALISET OIKEUDET

IPR on lyhennys englanninkielisistä sanoista Intellectual Property Rights. Immateriaalioikeudet tarkoittavat lainsäädännöllistä viitekehystä ja siihen liittyvää sopimusjärjestelmää ja toimintatapaa henkisen työn tuotosten suojaamiseen. Immateriaalioikeusjärjestelmässä teollisoikeudet suojaavat tutkimus- ja kehittämistyön tuloksia ja keksintöjen tekemistä. Tekijänoikeudet puolestaan tarjoavat suojaa taiteilijoille ja taiteellisen työn tuloksiin vahvistaen tekijän oikeudet alkuperäisteokseen.

Teollisoikeudet tarjoavat useita eri menetelmiä T&K työn tulosten, keksinnön ja liiketoiminnan suojaukseen. Seuraavassa kuvataan teknisen teollisoikeuden menetelmiä ja niiden ominaisuuksia aineettoman työn tuotosten suojaamisessa.

a) Patenti

Keksintöön liittyvän tiedon julkistaminen on lähtökohta patentin myöntämiselle. Keksinnön julkistamisen vastineeksi keksijä voi hakemuksesta saada patentin joka antaa yksinoikeuden keksinnön mukaisen ratkaisun ammattimaiseen käyttämiseen enimmillään 20 vuoden määräajaksi patenttihakemuksen tekemisestä. Patenttia ei voida myöntää keksinnölle joka on jo ennestään tunnettu, ei täytä riittävää keksinnöllisyyden vaatimusta, ei ole teknisesti toteutettavissa, tai ei ole hyödynnettävissä mihinkään käytännön tarpeeseen.

Patentin voi hakemuksesta myöntää joko kansallinen viranomainen (Suomessa Patentti- ja Rekisterihallitus PRH) tai tietyillä alueilla toimiva alueellinen patenttitoimisto (regional office). Patenttia voidaan näiden tahojen lisäksi hakea myös kansainvälisellä PCT (Patent Co-operation Treaty) hakemuksella WIPO:n (World Intellectual Property Organization) kautta, jolloin yhdellä ja samalla hakemuksella voidaan kattaa osa tai kaikki niistä 148 valtiosta ja alueellisten patenttitoimistojen hallinnoimasta alueesta jotka ovat liittyneet WIPO:iin.

Patenti on kielto-oikeus jonka nojalla sen haltija saa kieltää muiden toimijoiden sellaisen kaupallisen toiminnan joka rikkoo patentinhaltijalle myönnettyä yksinoikeutta. Patentissa myönnettävä yksinoikeus perustuu jo hakemuksessa määriteltyihin patenttivaatimuksiin jotka rajaavat keksinnön olennaiset ja keskeiset osat patenttisuojan piiriin. Vaatimukset tulee esittää riittävän laajoina

jotta patenttisuojalla on jotain käytännön merkitystä. Vaatimusten liiallinen laajuus kuitenkin helposti johtaa siihen että keksinnön uutuusvaatimus ei täyty. Hakemuksen tekemisessä on noudatettava tarkkaa harkintaa jotta juuri sopiva ja riittävän laaja suoja saavutetaan.

Patentti antaa siis suojaa kilpailevaa kaupallista toimintaa vastaan mutta jokaisella on kuitenkin oikeus käyttää ja hyödyntää patentilla suojattua tekniikkaa omaan käyttöönsä. Patentti ei siis täydellisesti kiellä toisia tekemästä samaa tai samalla tavalla asiaa kuin patentin haltija. Patentti on yleensä myös maantieteellisesti rajattu. Sen piiriin ei kannata liittää sellaisia maita joissa patentin suojaamalla tekniikalla ei ole markkinoita. Patenttoitua tekniikkaa voidaan siis vapaasti hyödyntää näissä maissa, mutta siellä valmistettujen tuotteiden vienti on kielletty niihin maihin joihin patenttisuojaa ulottuu.

Vuonna 2012 tehtiin koko maailmassa yhteensä 2,35 miljoonaa patenttihakemusta ja myönnettiin n. 1,1 miljoonaa uutta patenttia.

WIPO:n Patenttitilastoista ¹ voidaan poimia mm. seuraavia seikkoja:

- Eniten uusia patenttihakemuksia tehtiin patenttitoimistoille: Kiina (650.000), Yhdysvallat (540.000), Japani (340.000), Korea (190.000), Euroopan patenttitoimisto (150.000) ja Saksa (61.000).
- Suurin osa patenttihakemuksista tehtiin hakijan oman maan patenttitoimistoon. Ulkomaalaisten jättämät hakemukset olivat n. 35 % kaikista hakemuksista. Vaihtelu on kuitenkin huomattava niin että Kiinan ja Korean toimistoissa ulkomaalaisten jättämien hakemusten osuus on n. 18 % kun se Yhdysvaltojen ja Euroopan toimistoissa on n. 50 %.
- Eniten patenteja myönnettiin seuraavissa toimistoissa: Japani (270.000), Yhdysvallat (250.000), Kiina (220.000), Korea (110.000), Euroopan patenttitoimisto (65.000) ja Venäjä (33.000).
- Myönnettyissä patenteissa ulkomaalaisten hakijoiden osuus oli selvästi hakemusvaiheen osuutta suurempi Japanin ja Kiinan patenttitoimistoissa. Yhdysvaltojen ja Euroopan toimistoissa ulkomaalaisille hakijoille myönnettyt patentit olivat samassa n. 50 % suhteessa kotimaisten hakijoiden patenteihin kuin ulkomaalaisten jättämät patenttihakemukset.
- Hakijoiden kotimaata tarkasteltaessa eniten patenteja vuonna 2012 ovat hakeneet kiinalaiset (560.000 joista 4 % on haettu muualla kuin Kiinassa). Seuraavana ovat japanilaiset (490.000 hakemusta joista 41 % ulkomailla), yhdysvaltalaiset (460.000 hakemusta joista 42 % ulkomailla), korealaiset (200.000 joista 27 % ulkomailla), saksalaiset (180.000 joista 59 % ulkomailla), ranskalaiset (67.000 joista 64 % ulkomailla)
- Venäläiset hakivat 35.000 patenttia joista 16 % ulkomailla
- Suomalaiset hakivat 13.000 patenttia joista 72 % ulkomailla.

b) Hyödyllisyysmalli

Hyödyllisyysmallista (utility model) käytetään myös nimeä ”pikkupatentti”. Se on hyvin samanlainen suojaustapa kuin patentti ja hyödyllisyysmallin hakeminen tapahtuu pääosin samanlaisella prosessilla kuin patentin hakeminen. Merkittävin ero näiden kahden välillä on, ettei myöntävä viranomaisen tee hyödyllisyysmallihakemuksen yhteydessä uutuustutkimusta eikä arvioi sen keksinnöllisyyden riittävyttä. Patenttivilanomaisen ei siis tarkista, onko keksintö jolle hyödylli-

¹ 2013 World Intellectual Property Indicators, WIPO Economics & Statistics Series, (accessed 17.5.2014) http://www.wipo.int/export/sites/www/freepublications/en/intproperty/941/wipo_pub_941_2013.pdf

syysmallia haetaan jo aiemmin jossakin julkistettu, tai onko sille tai sen osalle peräti myönnetty jossain päin maailmaa patentti tai hyödyllisyysmalli.

Kun keksinnön uutuus ja keksinnöllisyys jäävät hakijan itsensä vastuulle kohdistuu hyödyllisyysmalliin selvästi patenttia suurempi riski kilpailijan tai jonkun kolmannen tahon tekemään moitekanteeseen ja sen kautta myönnetyn hyödyllisyysmallin mitätöimiseen. Hyödyllisyysmalli on selvästi patenttia edullisempi hakea ja pitää voimassa. Sen tarjoama suoja-aika on patenttia lyhyempi, vain enimmillään 10 vuotta hakemuksen jättämisestä.

Hyödyllisyysmalli on myös maantieteelliseltä kattavuudeltaan patenttijärjestelmää rajallisempi. WIPO:n 148 maasta joihin voidaan hakea PCT patenttia vain 75 maata tai patenttitoimistoa tarjoaa hyödyllisyysmalleja tai sitä vastaavan suojan mahdollisuutta.

Vuonna 2012 maailmassa tehtiin 830.000 kpl hyödyllisyysmallihakemuksia. Näistä 740.000, eli peräti 89 % tehtiin Kiinassa! Seuraavaksi suurimmat tekijät olivat Saksa (15.500), Venäjä (14.000) ja Korea (12.400). Kiina näkyisi ottaneen hyödyllisyysmallit omakseen ja dominoivan niiden hakutilastoja jopa hämmästyttävässä määrin

c) Mallisuoja

Tuotteen ulkonäkö ja muotoilu voidaan suojata mallisuojan (industrial design) avulla. Suojan hakemiseen riittää tuotteen valokuva(t) tai piirustus jolla tuotetta ja sen ominaisuuksia kuvataan. Suojaa voidaan hakea tuotteen kolmiulotteisille ominaisuuksille kuten muodolle tai pinnoille, tai kaksiulotteisille ominaisuuksille kuten kuvioille, väreille tai merkinnöille.

Mallisuojaa haetaan joko suoraan kansalliselta viranomaiselta (Suomessa PRH) tai Haagin sopimukseen liittyneissä 62 maassa/alueella WIPO:n kautta yhdellä hakemuksella. Niissä maissa ja alueilla jotka eivät ole liittyneet Haagin sopimukseen (kuten esim. Ruotsi) hakemus tulee tehdä suoraan kansalliselle viranomaiselle.

Mallisuoja estää kilpailijoita valmistamasta mallisuojatun tuotteen näköistä tuotetta, mutta sen suojan pitävyyttä on vaikea tarkasti määritellä. On sangen tulkinnanvaraista mikä on kopio mallisuojatusta tuotteesta ja mikä on uusi design joka vain jollakin tavoin muistuttaa mallisuojaattua tuotetta. Mallisuojan käyttäminen on kuitenkin hyödyllistä silloin kun tuotteessa on joitain sellaisia ulkonäöllisiä ominaispiirteitä joiden käyttäminen antaa tuotteelle myös teknistä kilpailuetua.

d) Integroidun piirin suoja

Elektroniikkapiirilevyjen ”muotoilu”, eli komponenttien ja johtimien sijoittelu piirille ei täytä patentin edellytyksiä. Sitä ei ole järkevää suojata myöskään mallisuojoilla sillä kilpailija voisi melko helposti päästä samaan lopputulokseen vain hieman muuntelemalla komponenttien välisiä etäisyyksiä tai sijainteja ja siten ohittaen mallisuojan.

Integroitujen piirien ja piirilevyymallien suoja perustuu 1989 Washingtonin sopimukseen. Rekisteröimällä malli kansallisella viranomaisella voidaan estää mallin kilpaileva käyttö 10–15 vuoden ajaksi. Tämä suojauskäytäntö on kuitenkin menettänyt merkitystään eikä ole nykyisin aktiivisessa käytössä.

e) Kasvinjalostajan suoja

Maanviljelyksen ja kasvinjalostuksen tarpeista on syntynyt suojamenetelmä uusien kasvijalostus-

tuotteiden suojaamiseksi (Plant Variation Protection PVP). Suojausmenetelmä on otettu ensimmäistä kertaa käyttöön Yhdysvalloissa 1930-luvulla ja sieltä se on rantautunut Euroopassa ensin Hollantiin 1942, Saksaan 1953 ja myöhemmin muihin maihin ².

Kasvinjalostaja voi hakea suojaa kehittämälleen lajikkeelle rekisteröimällä hakemuksensa kansallisella viranomaisella. Suojaa tulee hakea jokaisessa maassa erikseen jossa jaloste halutaan suojata. Suoja-aika on 20–25 vuotta riippuen kyseessä olevasta kasvityypistä. Suojaa ei kuitenkaan voi saada estämään viljelijää varastoimasta ja käyttämästä omaa viljaansa siemenviljana omaan käyttöön.

Kasvinjalostuksen tuotosten suojaus on alusta alkaen herättänyt myös merkittävää vastusta.

Kritiikki kohdistuu mm. seuraaviin asioihin:

- Kyseessä on luonnon tuote joka ei ole syntynyt luovan työprosessin tuloksena vaan luonnon omien valintamekanismien kokeilujen seurauksena.
- On eettisesti kyseenalaista patentoida tai muutoin suojata eläviä organismeja.
- Kasvinjalostuksen tuotteista puuttuu uutuus joka vaaditaan luovan työn tuloksen suojaukselta.
- Tuotteissa ei ole riittävää keksinnöllisyyttä vaan ne ovat alan asiantuntijoille ilmeisiä.
- Kasvinjalostustuotteilta puuttuu teollinen käytettävyys ja hyödynnettävyys.

Kasvinjalostuksen suojaa voidaan jossain määrin verrata toiseen varsin debatoituun immateriaalioikeuksien alueeseen – bioteknologian tuotteiden patentointiin. Myös niiden kohdalla käydään nykyisin varsin merkittävää keskustelua mm. siitä voidaanko ja missä laajuudessa mm. ihmisen geneille myöntää patenttisuoja.

Teknisluonteisia teollisoikeuksia täydentävät kaupalliset teollisoikeudet joita ovat seuraavat:

f) Tavaramerkki

Tavaramerkki tai tuotemerkki (trademark) on tunnus jolla tuote erottuu muista vastaavista tuotteista. Se voi olla nimi, graafinen elementti kuten esim. logo, ääni, sana, kuvio tai näiden yhdistelmä jolla tuote tai palvelu yksilöidään. Rekisteröimällä tavaramerkki PRH:ssa saa yksinoikeuden merkin käyttämiseen tavaran tai palvelun tunnuksena Suomessa. Tavaramerkin haltija voi kieltää muita käyttämästä elinkeinotoiminnassa kyseistä tavaramerkkiä tai siihen sekoitettavissa olevaa muuta merkkiä.

Tavaramerkki liittyy kuitenkin aina tiettyyn soveltamisalaan. Tietyllä alalla rekisteröity tavaramerkki on vapaasti käytettävissä jonkin toisen alan tuotteissa, kunhan sekaantumisen vaaraa ei ole. Tavaramerkin soveltamisala määritellään aina hakemuksessa ja sen ulkopuolelle jäävät soveltamisalat ovat vapaasti muiden käytettävissä vaikka samalla tai samankaltaisella tavaramerkillä. Esimerkiksi ”Eskimo” voi olla rekisteröity tavaramerkki elintarvikkeiden kategoriassa, mutta sama nimi voidaan rekisteröidä vaikkapa vaatteiden kategoriassa toiselle hakijalle, sillä näiden kahden alan välillä ei ole aiheellista epäillä etteikö kuluttaja erottaisi kummasta tuotteesta on kysymys.

² Dewan M, IPR Protection in Agriculture: An Overview, Journal of Intellectual Property Rights, Vol 16, March 2011, pp 131-138.

Tavaramerkki on voimassa 10 vuotta rekisteröinnistä. Se voidaan uudistaa aina 10 vuodeksi kerrallaan. Tavaramerkin rekisteröintiä haetaan kunkin maan kansalliselta viranomaiselta, ja se voidaan hakea myös WIPO:n kautta niissä 92 maassa jotka ovat mukana Madridin sopimuksessa.

Tavaramerkki on voimassa myös ilman rekisteröintiä, mikäli se on vakiintunut. Tunnetut tavaramerkit eivät välttämättä vaadi rekisteröintiä mutta sen tekeminen on suositeltavaa.

g) Toiminimi

Kun yritys rekisteröidään se saa yksinoikeuden nimelleen kyseisessä maassa. Toiminimi sekä mahdolliset aputoiminimet luovat perustan yrityksen tunnettuudelle markkina-alueellaan. Toiminimen on aina oltava yksilöllinen eikä se saa olla samanlainen tai lähellä toisen toiminimeä, eikä rikkoo kenenkään tavaramerkkiä vastaan. Toiminimeksi ei myöskään voi rekisteröidä pelkästään erisnimeä. Muun henkilön kuin hakijan nimeä ei voi esiintyä toiminimessä. Sen tulee myös olla ”hyvien tapojen” mukainen joten ainakin karkeimmat termit jäävät toiminimirekisteriin kirjautumatta.

Toiminimi on maakohtainen. Jos yrityksen toimintaa laajennetaan toiseen maahan, kannattaa toiminimi rekisteröidä myös siellä. Suomessa toiminimen ja aputoiminimien rekisteröinti tehdään PRH:n palvelun kautta.

Toiminimien rekisteröinnissä nimien samankaltaisuus on este jos yritykset toimivat samalla tai läheisillä toimialoilla. Eri toimialoilla toimiville yrityksille voidaan sallia melko samankaltaisetkin nimet oletuksella että asiakkaat kyllä erottavat yritykset toisistaan. Tässä käytännössä on ongelmansa, kuten on havaittu Ruukki Group Oyj:n ja Rautaruukki Oyj:n välisestä nimikiistasta. Alun perin eri toimialoilla operoineet yritykset päätyivät läheisille toimialoille Ruukki Groupin muutettua 2008–2011 aikana liiketoimintansa painopistettä mineraali- ja kaivosteollisuuden suuntaan.

h) Verkkotunnus

Internet verkkotunnukset (domain names) on monitasoinen järjestelmä jonka avulla yritys voi kehittää omaa tunnistettavuuttaan ja palvelujaan Internetin sähköisessä maailmassa. Verkkotunnusten ylin haltija on Yhdysvaltalainen voittoa tavoittelematon järjestö ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers). Se ylläpitää Internet domain nimien hierarkiaa ja niiden toteuttamiseen tarvittavia Internet nimipalveluita (Domain Name Service DNS).

Top Level Domain (TLD) on hierarkian ylin taso. Sitä vastaavat viimeisen ”pisteen” jälkeiset domain tunnuksukset kuten .com, .net, .fi, .se, .ru, jne. Maakohtaiset TLD:t on tyypillisesti annettu kunkin maan viranomaisen haltuun. Suomen .fi TLD:n operoinnista vastaa Viestintävirasto Ficora. Geneeriset TLD tunnuksukset (.com, .net, .org, .biz, jne) ovat kaupallisten operaattoreiden hallinnassa.

ICANN on parhaillaan tarjoamassa käyttöön merkittävän määrän uusia geneerisiä TLD domaineja. Uuden ICANN ohjelman pohjalta lähes mikä tahansa sana on nyt ostettavissa TLD domain nimeksi. Mm. seuraavia uusia nimiä on haettu rekisteröitäväksi: .food, .delmonte, .pro, .cam, .helsinki. Jos siis Helsingin kaupunki saa rekisteröityä .helsinki TLD domainin niin kaupunginjohtaja voi painattaa käyntikorttiinsa sähköpostiosoitteekseen jussi.pajunen@helsinki nykyisen @helsinki.fi tyyppisen loppuosan sijaan.

TLD domainien haltijat myyvät alidomainien rekisteröintejä asiakkailleen. Helsingin yliopisto on aikanaan hakenut ja Ficora rekisteröinyt .fi TLD domainiinsa alidomainin helsinki.fi. Yliopisto on sittemmin sopinut yhteistyöstä Helsingin kaupungin kanssa niin että alidomainin palvelee kummankin organisaation tarpeita. Jatkossa Helsingin kaupunki voinee hoitaa oman Internet näkyvyytensä uuden .helsinki TLD domainin puitteissa.

Internet domain nimien rekisteröinnissä ja operoinnissa on syytä käyttää apuna Internet operaattoria joka hoitaa rekisteröinnin lisäksi tarvittavat nimipalvelut ja mahdollisesti myös sähköposti- ja web palvelut. Yrityksen on aiheellista suojata liiketoimintaansa hakemalla käyttöönsä sellainen domain nimi jonka se voi saada käyttöönsä kaikilla suunnitelluilla markkina-alueillaan. Vapaiden domain nimien selvittäminen ja sopivan tai sopivien nimien varaaminen on hyvä tehdä ennen liiketoiminnan vahvaa kasvattamista.

i) Alkuperämerkintä

Valmistuspaikan merkitseminen tuotteeseen alkuperämerkinnän (appellation of origin AO) perusteella voi joskus antaa tuotteelle merkittävää kilpailuetua. ”Made in Finland” herättää myönteisiä mielikuvia ainakin joissakin ostajissa. 1960-luvulla kun Japani oli vasta kehityksessä merkittäväksi teollisuusmahdiksi, perustettiin Kyushun saarelle USA niminen kaupunki. On väitetty että siellä valmistettuihin vientituotteisiin merkittiin 1970-luvulla ”Made in USA” antamaan tuotteille luotettavamman tuntuinen olemus.

Muita alkuperämerkintöjä jotka kuvaavat tietynlaisia, tietyn laatuista ja tietyn alueen tuotteita ovat mm. Champagne, Cognac, Roquefort, Chianti, Porto, Tequila ja Darjeeling. Myös Kreikassa tehtävä Feta juusto ja suomalainen mämmi nauttivat alkuperämerkinnän suoma yksinoikeutta.

Alkuperämerkinnän suojaa haetaan ensin kansalliselta viranomaiselta (PRH). Kun hakija saa kansallisen suojan hän voi pyytää kansallista viranomaista hakemaan alkuperämerkinnän suojan rekisteröintiä Lissabonin sopimuksen mukaisesti WIPO:sta, jossa AO kirjataan hakijan hakuksen mukaisesti, mikäli sitä ei vastusteta.

AO suoja on voimassa niin kauan kuin olosuhteet eivät muutu. Sitä ei ole tarpeen erikseen päivittää tai ylläpitää. AO oikeuden valvonta on kuitenkin oikeuden omistajan vastuulla. Jos joku rikkoo oikeutta, niin sen omistajan on puututtava asiaan ja vaadittava rikkojaa lopettamaan alkuperämerkinnän väärinkäyttö.

j) Elinkeinotoiminnassa sopimattoman menettelyn vastainen suoja

Laki sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa sivuaa myös IPR oikeuksia. Liiketalouseläimet tulee säilyttää ja yritysvakoilua ei saa tehdä. Tähän kategoriaan kuuluu myös IPR lisensineuvottelujen käyminen vilpittömässä mielessä. Mikäli lisensineuvotteluissa toinen osapuoli neuvottelisi ilman aikomustakaan päästä sopimukseen ja vain tiedon keräämisen takia tai muun edun saavuttamiseksi, saattaa tällainen toiminta johtaa vahingonkorvausvastuun syntymiseen³.

Vastapuolen sopimaton menettely on usein vaikea näyttää toteen ja edellyttää dokumentointia. Mm. lisensineuvotteluista kannattaa pitää päiväkirjaa sekä tehdä kokouksista muistiot johon kirjaa osapuolten esittämät näkökannat ja jotka kumpikin osapuoli varmentaa allekirjoituksellaan.

³ Oesch R, Teknologialisensissopimuksen synty: Neuvotteluvaiheen merkityksestä, IPR sopimukset, kilpailu ja suojan toteuttaminen, Edilex Libri, 2007, 261s.

Teollisoikeuksien lisäksi IPR järjestelmään kuuluvat myös tekijänoikeudet ja niiden lähioikeudet. Tekijänoikeus on tekijän yksinomainen oikeus päättää teoksensa valmistuksesta ja esittämisestä. Lähioikeudet antavat suojan teoksen esittämiselle tai suorittamiselle.

Tekijänoikeus kattaa taiteellisen ja luovan työn sellaisen tuotoksen jotka muodostaa itsenäisen teoksen. Teos on siten se aineeton omaisuus jota tekijänoikeus suojaa.

Tekijänoikeudellisen suojan piirissä ovat kirjat, lehdet, elokuvat, äänitteet, esitykset, maalaukset, sävellykset, tietokoneohjelmat ja graafiset tuotteet. Sen sijaan se ei suojaa aihetta, ideaa, metodologiaa, periaatetta, kaavaa, tietosisältöä tai juonta⁴.

Tekijänoikeus on voimassa ilman hakemusta 70 vuotta teoksen tekijän kuolemasta. Lähioikeudet antavat 50 vuoden suojan alkaen teoksen julkaisemisesta. Tekijänoikeuksilla on erittäin pitkä suoja-aika verrattuna muihin järjestelmiin joilla luovan työn tuotoksia voidaan suojata. Ansio tästä lankeaa pääosin alan vahvoille etujärjestöille sekä kansainvälisen viihdeteollisuuden tekemälle lobbaukselle. On ajatuksia herättävää että musiikkikappaleen tekijänoikeustuotoista pääsee nauttimaan tekijän lapsenlapsenlapsi, joka ei ole koskaan tavannut tekijää eikä millään tavoin ole vaikuttanut teoksen syntymiseen. Samanaikaisesti keksijä jolle on myönnetty patentti saa yksinoikeudella hyödyntää sitä enimmillään 20 vuotta hakemuksen jättämisestä. Henkinen työ ja sen tuotokset avautuvat suojausmenetelmien tarkastelun kautta sangen eriarvoisina.

⁴Jämsä L, Keksinnöstä liiketoimintaa Opas uusien ajatusten myyntiin, Ideaatio Oy, 2014, 98s.

5. JULKISEN SEKTORIN AUTTAJA- ORGANISAATIOIDEN HAASTATTELUT

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu toteutti julkisen sektorin auttajaorganisaatioiden haastattelut talven 2013 – 2014 välisenä aikana.

Haasteltavat olivat seuraavilta maantieteellisiltä alueilta:

- Kymenlaakso
- Etelä-Karjala
- Etelä-Savo
- Päijät-Häme
- Häme
- Uusimaa
- Varsinais-Suomi

Haastateltavien organisaatiot kuuluivat seuraaviin ryhmiin:

- elinkeinoyhtiöt
- kehitysyhtiöt
- yrityshautomot
- teknologiakeskukset
- ELY-keskukset
- ammattiopistot
- ammattikorkeakoulut
- yliopistot

Haastattelut tapahtuivat puhelimitse ja haastateltavia oli kaikin kaikkiaan 48 henkilöä yhtä monesta organisaatiosta. Jotta nämä 48 haastateltavaa löytyivät, täytyi lähes kaikissa organisaatioissa tehdä puhelimitse tiedusteluita siitä kuka heillä vastaa IPR asioista, sillä organisaatioiden Internet-sivuilta ei tätä tietoa juuri löytynyt. Läheskään aina keskus tai hallinnon sihteeri ei tiennyt kuka hoitaa organisaation IPR neuvontaa. Eli puheluita ohjattiin eteenpäin tyyliin, jos seuraava

henkilö tietäisi asiasta. Kun lopulta oikea henkilö saatiin puhelimen päähän, aloitettiin haastattelu jonka kärkenä oli selvittää organisaation kyky antaa yrityksille neuvontaan ja apua kohtuullisen monimutkaisissa IPR asioissa. Jos tätä osaamista ei organisaatiosta löytynyt, kysyttiin mitä sitten tapahtuu. Ohjataanko yritys jonnekin eteenpäin vai todetaanko vaan, että osaamista eikä tieto asiasta kerta kaikkiaan löydy.

5.1 Haastatteluiden tulokset

Kahdella kolmasosalla haastatelluista organisaatioista löytyi yrityksille neuvontaa immateriaalisten oikeuksien perusasioissa. Tämä palvelu sisältää yleistason IPR neuvontaa sekä ohjausta ulkopuolisen asiantuntijatahon luokse. Haluttaessa syvempää osaamista organisaatiot kertoivat yrityksille keiden asiantuntijoiden puoleen kannattaa kääntyä. Mainittuja asiantuntija tahoja olivat Keksin-tösäätiö, ELY-keskuksen innovaatioasiantuntijat, lakitoimistot, yksityiset patenttitoimistot ja patenttiasiamiehet. Yhdellä kolmasosalla organisaatioista ei ollut minkäänlaista omaa osaamista IPR asioista, tosin osalla näistä oli valmiuden ohjata yritykset ulkopuolisen asiantuntijatahon luokse. Haastattelujen perusteella organisaatioista Keksin-tösäätiöllä ja ELY-keskuksilla on parhaiten immateriaalisten oikeuksien tietämys hallussa.

Loppupäätelmänä voidaan todeta, että immateriaaliset oikeudet ovat sen verran monimutkaisia ja monisyisiä että niiden syvälinen osaaminen vaatii korkeantason asiantuntijuutta. Julkisen sektorin auttajaorganisaatioissa on harvemmin palkkalistoillaan henkilöitä jotka ovat keskittyneet työssään pelkästään IPR asioihin. Haastatteluissa sai sen käsityksen, että monen organisaation IPR tietämys jota yrityksille tarjotaan, oli vain sysätty jonkun henkilön harteille hänen päätyönsä lisäksi. Lisäksi tämän henkilön löytäminen organisaatiosta oli kohtuullisen vaikeaa.

Suomen hyvinvoinnin yhtenä tulevaisuuden kulmakivenä voidaan pitää uusia innovaatioita ja niiden kautta syntyvää talouskasvua. Jotta näistä innovaatioista saataisiin kansainvälisiä menestystarinoita, niitä pitää usein suojata. Suomalaisten kansainvälisten patenttihakemusten määrä laski huolestuttavasti vuonna 2013. Jotta tällainen laskusuhdanne saataisiin pysähtymään, voidaan yhtenä tulevaisuuden toimenpiteenä suosittaa sitä, että julkisen sektorin auttajaorganisaatiot kehittävät ja parantavat omaa IPR osaamistaan. Organisaatiosta olisi hyvä löytyä ainakin yksi henkilö jolla osaaminen IPR asioissa on korkeaa tasoa. Tällöin organisaatio kykenee tarjoamaan kekseliäille yrittäjille asiantuntevaa neuvontaa ja tukea, jotta hyvästä ideasta olisi mahdollista kehittyä menestyvä tuote tai palvelu.

LÄHTEET

Dewan M, IPR Protection in Agriculture: An Overview, Journal of Intellectual Property Rights, Vol 16, March 2011, pp 131-138.

Jämsä L, Keksinnöstä liiketoimintaa Opas uusien ajatusten myyntiin, Ideaatio Oy, 2014, 98s.

Oesch R, Teknologiasenssisopimuksen synty: Neuvotteluvaiheen merkityksestä, IPR sopimukset, kilpailu ja suojan toteuttaminen, Edilex Libri, 2007, 261s.

2013 World Intellectual Property Indicators, WIPO Economics & Statistics Series, (accessed 17.5.2014) http://www.wipo.int/export/sites/www/freepublications/en/intproperty/941/wipo_pub_941_2013.pdf

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULUN JULKAISUSARJASSA B. ILMESTYNEET JULKAISUT

B-SARJA Tutkimuksia ja raportteja

- B 1 Markku Huhtinen & al.:
Laivadieselien päästöjen vähentäminen olemassa olevissa laivoissa [1997].
- B 2 Ulla Pietilä, Markku Puustelli:
An Empirical Study on Chinese Finnish Buying Behaviour of International Brands [1997].
- B 3 Markku Huhtinen & al.:
Merenkulkualan ympäristönsuojelun koulutustarve Suomessa [1997].
- B 4 Tuulia Paane-Tiainen:
Kohti oppijakeskeisyyttä. Oppijan ja opettajan välisen ohjaavan toiminnan hahmottamista [1997].
- B 5 Markku Huhtinen & al.:
Laivadieselien päästöjä vähentävien puhdistuslaitteiden tuotteistaminen [1998].
- B 6 Ari Siekkinen:
Kotkan alueen kasvihuonepäästöt [1998]. Myynti: Kotkan Energia.
- B 7 Risto Korhonen, Mika Määttänen:
Veturidieseleiden ominaispäästöjen selvittäminen [1999].
- B 8 Johanna Hasu, Juhani Turtiainen:
Terveystieteen karusellikoulutusten toteutuksen ja vaikuttavuuden arviointi [1999].
- B 9 Hilikka Dufva, Mervi Luhtanen, Johanna Hasu:
Kymenlaakson väestön hyvinvoinnin tila, selvitys Kymenlaakson väestön hyvinvointiin liittyvistä tekijöistä [2001].
- B 10 Timo Esko, Sami Uoti:
Tutkimussopimusopas [2002].

- B 11 Arjaterthu Hintsala:
Mies sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisena – minunko ammattini? [2002].
- B 12 Päivi Mäenpää, Toini Nurminen:
Ohjatun harjoittelun oppimisympäristöt ammatillisen kehittymisen edistäjinä – ARVI-projekti 1999-2002 [2003], 2 p. [2005].
- B 13 Frank Hering:
Ehdotus Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kestävän kehityksen ohjelmaksi [2003].
- B 14 Hillka Dufva, Raija Liukkonen
Sosiaali- ja terveystalouden yrittäjyys Kaakkois-Suomessa. Selvitys Kaakkois-Suomen sosiaali- ja terveystalouden palveluyrittäjyyden nykytilasta ja tulevaisuuden näkymistä [2003].
- B 15 Eija Anttalainen:
Ykköskuski: kuljettajien koulutustarveselvitys [2003].
- B 16 Jyrki Ahola, Tero Keva:
Kymenlaakson hyvinvointistrategia 2003 –2010 [2003], 2 p. [2003].
- B 17 Ulla Pietilä, Markku Puustelli:
Paradise in Bahrain [2003].
- B 18 Elina Petro:
Straightway 1996—2003. Kansainvälinen transitoreitin markkinointi [2003].
- B 19 Anne Kainlauri, Marita Melkko:
Kymenlaakson maaseudun hyvinvointipalvelut - näkökulmia maaseudun arkeen sekä mahdollisuuksia ja malleja hyvinvointipalvelujen kehittämiseen [2005].
- B 20 Anja Härkönen, Tuomo Paakkonen, Tuija Suikkanen-Malin, Pasi Tulkki:
Yrittäjyyskasvatus sosiaalialalla [2005]. 2. p. [2006]
- B 21 Kai Koski (toim.):
Kannattava yritys ei menetä parhaita asiakkaitaan. PK-yritysten liiketoiminnan kehittäminen osana perusopetusta [2005]
- B 22 Paula Posio, Teemu Saarelainen:
Käytettävyyden huomioon ottaminen Kaakkois-Suomen ICT-yritysten tuotekehityksessä [2005]
- B 23 Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen, Elina Kantola, Eeva Suuronen:
Keski-ikäisten naisten sepelvaltimotaudin riskitekijät, elämäntavat ja ohjaus sairaalassa [2006]
- B 24 Johanna Erkamo & al.:
Oppimisen iloa, verkostojen solmimista ja toimivia toteutuksia yrittäjämäisessä oppimisympäristössä [2006]

- B 25 Johanna Erkamo & al.:
Luovat sattumat ja avoin yhteistyö ikäihmisten iloksi [2006]
- B 26 Hanna Liikanen, Annukka Niemi:
Kotihoidon liikkuvaa tietojenkäsittelyä kehittämässä [2006]
- B 27 Päivi Mäenpää
Kaakkois-Suomen ensihoidon kehittämissstrategia vuoteen 2010 [2006]
- B 28 Anneli Airola, Arja-Tuulikki Wilén (toim.):
Hyvinvointialan tutkimus- ja kehittämistoiminta Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa [2006]
- B 29 Arja-Tuulikki Wilén:
Sosiaalipäivystys – kehittämishankkeen prosessievaluatio [2006].
- B 30 Arja Sinkko (toim.):
Kestävä kehitys Suomen ammattikorkeakouluissa – SUDENET-verkostohanke [2007].
- B 31 Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen, Mirja Nurmi, Leena Wäre (toim.):
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu Etelä-Suomen Alkoholiohjelman kuntakumppanuudessa [2007].
- B 32 Erkki Hämäläinen & Mari Simonen:
Siperian radan tariffikorotusten vaikutus konttiliikenteeseen 2006 [2007].
- B 33 Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen & Mirja Nurmi:
Tulevaisuuteen suuntaava tutkiva ja kehittävä oppiminen avoimissa ammattikorkeakoulun oppimisympäristöissä [2007].
- B 34 Erkki Hämäläinen & Eugene Korovyakovsky:
Survey of the Logistic Factors in the TSR-Railway Operation - "What TSR-Station Masters Think about the Trans-Siberian?" [2007].
- B 35 Arja Sinkko:
Kymenlaakson hyvinvoinnin tutkimus- ja kehittämiskeskus (HYTKES) 2000-2007. Vaikuttavuuden arviointi [2007].
- B 36 Erkki Hämäläinen & Eugene Korovyakovsky:
Logistics Centres in St Petersburg, Russia: Current status and prospects [2007].
- B 37 Hilikka Dufva & Anneli Airola (toim.):
Kymenlaakson hyvinvointistrategia 2007 - 2015 [2007].
- B 38 Anja Härkönen:
Turvallista elämää Pohjois-Kymenlaaksossa? Raportti Kouvolan seudun asukkaiden kokemasta turvallisuudesta [2007].
- B 39 Heidi Nousiainen:
Stuuva-tietokanta satamien työturvallisuustyön työkaluna [2007].

- B 40 Tuula Kivilaakso:
Kymenlaaksolainen veneeneistoperinne: venemestareita ja mestarillisia veneitä [2007].
- B 41 Elena Timukhina, Erkki Hämäläinen, Soma Biswas-Kauppinen:
Logistic Centres in Yekaterinburg: Transport - logistics infrastructure of Ural Region [2007].
- B 42 Heidi Kokkonen:
Kouvola muuttajan silmin. Perheiden asuinpaikan valintaan vaikuttavia tekijöitä [2007].
- B 43 Jouni Laine, Suvi-Tuuli Lappalainen, Pia Paukku:
Kaakkois-Suomen satamasidonnaisten yritysten koulutustarveselvitys [2007].
- B 44 Alexey V. Rezer & Erkki Hämäläinen:
Logistic Centres in Moscow: Transport, operators and logistics infrastructure in the Moscow Region [2007].
- B 45 Arja-Tuulikki Wilén:
Hyvä vanhusten hoidon tulevaisuus. Raportti tutkimuksesta Kotkansaaren sairaalassa 2007 [2007].
- B 46 Harri Ala-Uotila, Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen, Ari Lindeman, Pasi Tulkki (toim.):
Oppimisympäristöistä innovaatioiden ekosysteemiin [2007].
- B 47 Elena Timukhina, Erkki Hämäläinen, Soma Biswas-Kauppinen:
Railway Shunting Yard Services in a Dry-Port. Analysis of the railway shunting yards in Sverdlovsk-Russia and Kouvola-Finland [2008].
- B 48 Arja-Tuulikki Wilén:
Kymenlaakson muisti- ja dementiaverkosto. Hankkeen arviointiraportti [2008].
- B 49 Hilikka Dufva, Anneli Airola (toim.):
Puukuidun uudet mahdollisuudet terveyden- ja sairaanhoidossa. TerveysSelluhanke. [2008].
- B 50 Samu Urpalainen:
3D-voimalaitossimulaattori. Hankkeen loppuraportti. [2008].
- B 51 Harri Ala-Uotila, Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen, Ari Lindeman (toim.):
Yrittäjämäisen toiminnan oppiminen Kymenlaaksossa [2008].
- B 52 Peter Zashvev, Peeter Vahtra:
Opportunities and strategies for Finnish companies in the Saint Petersburg and Leningrad region automobile cluster [2009].
- B 53 Jari Handelberg, Juhani Talvela:
Logistiikka-alan pk-yritykset versus globaalit suuroperaattorit [2009].
- B 54 Jorma Rytönen, Tommy Ulmanen:
Katsaus intermodaalikuljetusten käsitteisiin [2009].

- B 55 Eeva-Liisa Frilander-Paavilainen:
Lasten ja nuorten terveys- ja tapakäyttäytyminen Etelä-Kymenlaakson kunnissa [2009].
- B 56 Kirsi Rouhiainen:
Viisasten kiveä etsimässä: miksi tradenomiopiskelija jättää opintonsa kesken? Opintojen keskeyttämisen syiden selvitys Kymenlaakson ammattikorkeakoulun liiketalouden osaamisalalla vuonna 2008 [2010].
- B 57 Lauri Korppas - Esa Rika - Eeva-Liisa Kauhanen:
eReseptin tuomat muutokset reseptiprosessiin [2010].
- B 58 Kari Stenman, Rajka Ivanis, Juhani Talvela, Juhani Heikkinen:
Logistiikka & ICT Suomessa ja Venäjällä [2010].
- B 59 Mikael Björk, Tarmo Ahvenainen:
Kielelliset käytänteet Kymenlaakson alueen logistiikkayrityksissä [2010].
- B 60 Anni Mättö:
Kyläläisten metsävarojen käyttö ja suhtautuminen metsien häviämiseen Mzuzun alueella Malawissa [2010].
- B 61 Hilikka Dufva, Juhani Pekkola:
Turvallisuusjohtaminen moniammatillisissa viranomaisverkostoissa [2010].
- B 62 Kari Stenman, Juhani Talvela, Lea Värtö:
Toiminnanohjausjärjestelmä Kymenlaakson keskussairaalan välinehuoltoon [2010].
- B 63 Tommy Ulmanen, Jorma Rytkönen:
Intermodaalikuljetuksiin vaikuttavat häiriöt Kotkan ja Haminan satamissa [2010].
- B 64 Mirva Salokorpi, Jorma Rytkönen
Turvallisuus ja turvallisuusjohtamisjärjestelmät satamissa [2010].
- B 65 Soili Nysten-Haarala, Katri Pynnöniemi (eds.):
Russia and Europe: From mental images to business practices [2010].
- B 66 Mirva Salokorpi, Jorma Rytkönen:
Turvallisuusjohtamisen parhaita käytäntöjä merenkulkijoille ja satamille [2010].
- B 67 Hannu Boren, Marko Viinikainen, Ilkka Paajanen, Viivi Etholen:
Puutuotteiden ja -rakenteiden kemiallinen suojaus ja suojauksen markkinapotentiaali [2011].
- B 68 Tommy Ulmanen, Jorma Rytkönen, Taina Lepistö:
Tavaravirtojen kasvusta ja häiriötekijöistä aiheutuvat haasteet satamien intermodaalijärjestelmälle [2011].
- B 69 Juhani Pekkola, Sari Engelhardt, Jussi Hänninen, Olli Lehtonen, Pirjo Ojala:
2,6 Kestävä kansakunta. Elinvoimainen 200-vuotias Suomi [2011].

- B 70 Tommy Ulmanen:
Strategisen osaamisen johtaminen satama-alueen Seveso-laitoksissa [2011].
- B 71 Arja Sinkko:
LCCE-mallin käyttöönotto tekniikan ja liikenteen toimialalla – ensiaskeleina tuotteistaminen ja sidosryhmäyhteistyön kehittäminen [2012].
- B 72 Markku Nikkanen:
Observations on Responsibility – with Special reference to Intermodal Freight Transport Networks [2012].
- B 73 Terhi Suuronen:
Yrityksen arvon määrittäminen yrityskauppatilanteessa [2012].
- B 74 Hanna Kuninkaanniemi, Pekka Malvela, Marja-Leena Saarinen (toim.):
Research Publication 2012 [2012].
- B 75 Tuomo Väärä, Reeta Stöd, Hannu Boren:
Moderni painekyllästys ja uusien puutuotteiden testaus aidossa, rakennetussa ympäristössä. Jatkohankkeen loppuraportti [2012].
- B 76 Ilmari Larjavaara:
Vaikutustapojen monimuotoisuus B-to-B-markkinoinnissa Venäjällä - lahjukset osana liiketoimintakulttuuria [2012].
- B 77 Anne Fransas, Enni Nieminen, Mirva Salokorpi, Jorma Rytönen:
Maritime safety and security. Literature review [2012].
- B 78 Juhani Pekkola, Olli Lehtonen, Sanna Haavisto:
Kymenlaakson hyvinvointibarometri 2012. Kymenlaakson hyvinvoinnin kehityssuuntia viranhaltijoiden, luottamushenkilöiden ja ammattilaisten arvioimana [2012].
- B 79 Auli Jungner (toim.):
Sosionomin (AMK) osaamisen työelämälähtöinen vahvistaminen. Ongelmaperustaisen oppimisen jalkauttaminen työelämäyhteistyöhön [2012].
- B 80 Mikko Mylläri, Jouni-Juhani Häkkinen:
Biokaasun liikennekäyttö Kymenlaaksossa [2012].
- B 81 Riitta Leviäkangas (toim.):
Yhteiskuntavastuuraportti 2011 [2012].
- B 82 Riitta Leviäkangas (ed.):
Annual Responsibility Report 2011 [2012].
- B 83 Juhani Heikkinen, Janne Mikkala, Niko Jurvanen:
Satamayhteisön PCS-järjestelmän pilotointi Kaakkois-Suomessa. Mobiilisatama-projektin työpaketit WP4 ja WP5, loppuraportti 2012 [2012].
- B 84 Tuomo Väärä, Hannu Boren:
Puun modifiointiklusteri. Loppuraportti 2012 [2012].

- B 85 Tiina Kirvesniemi:
Tieto ja tiedon luominen päiväkotityön arjessa [2012].
- B 86 Sari Kiviharju, Anne Jääsmaa:
KV-hanketoiminnan osaamisen ja kehittämistarpeiden kartoitus - Kyselyn tulokset [2012].
- B 87 Satu Hoikka, Liisa Korpivaara:
Työhyvinvointia yrittäjälle - yrittäjien kokemuksia Hyvinvointikoulusta ja näkemyksiä yrittäjän työhyvinvointia parantavista keinoista [2012].
- B 88 Sanna Haavisto, Saara Eskola, Sami-Seppö Ovaska:
Kopteri-hankkeen loppuraportti [2013].
- B 89 Marja-Liisa Neuvonen-Rauhala, Pekka Malvela, Heta Vilén, Oona Sahlberg (toim.):
Sidos 2013 - Katsaus kansainvälisen liiketoiminnan ja kulttuurin toimialan työelämäläheisyyteen [2013].
- B 90 Minna Söderqvist:
Asiakaskeskeistä kansainvälistymistä Kymenlaakson ammattikorkeakoulun yritysysteistyössä [2013].
- B 91 Sari Engelhardt, Marja-Leena Salenius, Juhani Pekkola:
Hyvän tuulen palvelu. Kotkan terveystieteiden tutkimuskeskuksen edistämisen - Kotkan terveystieteiden tutkimuskeskuksen arviointi 2011-2012 [2013].
- B 92 Anne Fransas, Enni Nieminen, Mirva Salokorpi:
Maritime security and safety threats – Study in the Baltic Sea area [2013].
- B 93 Valdemar Kallunki (toim.):
Elämässä on lupa tavoitella onnea: Nuorten aikuisten koettu hyvinvointi, syrjäytyminen ja osallisuus Kaakkois-Suomessa ja Luoteis-Venäjällä. Voi hyvin nuori -hankkeen loppuraportti. [2013].
- B 94 Hanna Kuninkaanniemi, Pekka Malvela, Marja-Leena Saarinen (toim.):
Research Publication 2013 [2013].
- B 95 Arja Sinkko (toim.):
Tekniikan ja liikenteen toimialan LCCE-toiminta Yritysysteistyönä käytännössä: logistiikan opiskelijoiden ”24 tunnin ponnistus”[2013].
- B 96 Markku Nikkanen:
Notes & Tones on Aspects of Aesthetics in Studying Harmony and Disharmony: A Dialectical Examination [2013].
- B 97 Riitta Leviäkangas (toim.):
Yhteiskuntavastuuraportti 2012 [2013].
- B 98 Mervi Nurminen, Teija Suoknuuti, Riina Mylläri (toim.):
Sidos 2013, NELI North European Logistics Institute - Katsaus logistiikan kehitysohjelman tuloksiin[2013].

- B 99 Jouni-Juhani Häkkinen, Svenja Baer, Hanna Ricklefs:
Economic comparison of three NO_x emission abatement systems [2013].
- B 100 Merja Laitoniemi:
Yksinäisyydestä yhteisöllisyyteen. Yhteisöllistä hoitotyötä Elimäen Puustellissa [2013].
- B 101 Kari Stenman (toim.):
ROCKET. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun osahankkeen loppuraportti [2013].
- B 102 Hannu Sarvelainen, Niko Töyrylä:
Koelaitte biomassan torrefointiin. Biotuli-hankkeen tutkimusraportti 2013 [2013].
- B 103 Saara Eskola:
Biotuli-hanke. Puupohjaiset antibakteeriset tuotteet infektioiden torjunnassa [2013].
- B 104 Hilikka Dufva, Juhani Pekkola:
Matkustajalaivaliikennettä harjoittavan varustamon yhteiskuntaeettinen liiketoiminta [2013].
- B 105 Mirva Pilli-Sihvola (toim.):
Muuttuuko opettajuus ja mihin suuntaan? Yhteisöllisen verkko-oppimisen ja mobiilioppimisen mahdollisuuksia etsimässä [2013].
- B 106 Anne Fransas, Enni Nieminen, Mirva Salokorpi:
Maritime security and security measures – Mimic Study in the Baltic Sea Area [2013].
- B 107 Satu Peltola (ed.):
Wicked world – The spirit of wicked problems in the field of higher education [2013].
- B 108 Hannu Sarvelainen, Niko Töyrylä:
Erilaisten biomassojen soveltuvuus torrefointiin. BIOTULI-hankkeen tutkimusraportti 2013 [2013].
- B 109 Tiina Kirvesniemi:
Ammattikorkeakouluopintoihin valmentava koulutus maahanmuuttajille – kokemuksia Kymenlaaksossa [2013].
- B 110 Jari Hyyryläinen, Pia Paukku ja Emmi Rantavuo:
Trik-hanke. Kotka, Kundan ja Krostadtin välisen laivareitin matkustaja- ja rahtipotentialin selvitys. [2013].
- B 111 Heta Vilén, Camilla Grönlund (toim.):
LCCE-harjoittelu. Harjoitteluprosessi osana LCCE-konseptia [2013].
- B 112 Kati Raikunen, Riina Mylläri:
Kaakkois-Suomen logistiikkakatsaus [2014].

- B 113 Tuomo Pimiä (ed.):
Info package of wind energy [2014].
- B 114 Anni Anttila, Riina Mylläri:
Vertailu tuulivoimapuiston meri- ja maantiekuljetuksesta - Renewtech-projekti
[2014].
- B 115 Tuomo Pimiä (ed.):
Organic waste streams in energy and biofuel production [2014].
- B 116 Kati Raikunen, Mikko Mylläri:
Merituulivoimaloiden logistiikka- ja markkinaselitys Itämerellä [2014].
- B 117 Seija Aalto, Tuija Vänttinen (ed.):
Research Publication 2014 [2014].
- B 118 Anna Närhi, Marjo Parkkonen:
AVH-potilaan hoidon viiveet Pohjois-Kymen sairaalassa [2014].
- B 119 Mikko Mylläri:
Tuulivoimalan satamalogistiikan ratkaisuehdotus [2014].
- B 120 Kari Stenman:
Big thinking for small businesses. Small Business Act. Interviews in the Baltic countries [2014].
- B 121 Mervi Nurminen:
Kymenlaakson logistiikan kehitysohjelma. NELI 2007 – 2013 [2014].

KYAMK

University of Applied Sciences